

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Lesothské kráľovstvo

[Všeobecné informácie o krajine](#)

November 2015

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

Lesotho patrí k najmenej rozvinutým krajinám na svete (LDCs). Podľa údajov Svetovej banky v roku 2014 lesothská ekonomika rástla tempom 4,6%, čo stále nedosahuje úroveň z roku 2012, kedy sa rast pohyboval na úrovni 6,5%. Lesothská ekonomika utrpela ekonomickou neistotou v Európe, čo malo vplyv predovšetkým na zníženie produkcie v ťažobnom priemysle. Na druhej strane rast bol podporený oživením v stavebnom, dopravnom, textilnom a odevnom priemysle a v telekomunikáciách. Rast HDP na rok 2015 sa odhaduje v priemere na 4,7%. Pozitívny trend v ekonomickom raste však môže ohroziť potenciálne zníženie globálneho dopytu po diamantoch a prípadné neobnovenie AGOA (African Growth and Opportunity Act), ktorého platnosť by mala vypršať v roku 2015. Oficiálna nezamestnanosť predstavovala v roku 2014 25,3%, pričom 57% obyvateľstva žije pod hranicou chudoby. Táto skutočnosť naliehavo volá po prijatí opatrení smerom k inkluzívnejšiemu rastu. Ďalším negatívnym faktorom ovplyvňujúcim výkon ekonomiky Lesotha je vysoké percento nakazených HIV/AIDS, predovšetkým mladých ľudí, čo predstavuje veľký socio-ekonomický problém. Fiškálna politika zostala aj v roku 2014 reštriktívna kvôli potrebe znížiť vysoké výdavky. Na druhej strane fiškálna konsolidácia bez existencie silnejšieho súkromného sektora bude mať pravdepodobne za následok nižší ekonomický rast. V roku 2009 vláda navrhla viacero reforiem a stanovila si rozvojové ciele v dokumente „Vision 2020 development goals“, ktoré obsahujú okrem iného stratégiu podpory textilného a odevného priemyslu a stratégiu podpory súkromného podnikania. Problémom však naďalej ostáva slabý vládny sektor neschopný implementovať reformy v oblasti zlepšenia kapacít, vierohodnosti a efektívnosti.

Lesotho je významným prijímateľom rozvojovej pomoci. Hlavnými donormi sú EÚ a členské štáty EÚ (75 % rozvojovej pomoci). Najvýznamnejšími poskytovateľmi bilaterálnej rozvojovej pomoci sú Írsko, Veľká Británia, Nemecko, Dánsko a Japonsko. Najväčšími multilaterálnymi rozvojovými partnermi sú okrem EÚ, Svetová banka, Mezinárodný menový fond a Africká rozvojová banka. V máji 2013 lesothská vláda podpísala dohodu so Svetovou bankou na udelenie grantu vo výške 20 mil. USD. Prostriedky budú poskytnuté formou rozpočtovej podpory zameranej najmä na reformy v oblasti verejných financií a zlepšenie investičného prostredia. Zároveň bolo dokončené ďalšie kolo rokovaní s Mezinárodným menovým fondom (MMF), na základe ktorého bolo Lesotho uvoľnených 8,6 mil. USD, ktoré majú byť použité na fiškálnu konsolidáciu.

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Podiel odvetví na HDP

Poľnohospodárstvo: 7,4%

Priemysel: 34,5%

Služby: 58,2 %

Najvýznamnejšími odvetviami lesothského hospodárstva sú **vodné hospodárstvo**, poľnohospodárstvo, ťažobný priemysel a textilný a odevný priemysel. Najväčším prírodným bohatstvom Lesotha je voda a jej využívanie prostredníctvom vodných priehrad a elektrární. Prínosom pre rast ekonomiky a pre tvorbu pracovných miest je realizácia programu „Lesotho Highlands Water Development Project“ (LHWDP). Lesotho podpísalo v máji 2013 dohodu s JAR

o realizácii ďalšej fázy tohto projektu. Projekt má zabezpečiť dostatok vody pre JAR a dodávky elektrickej energie pre Lesotho. Jedná sa o do istej miery kontroverzný projekt, v rámci ktorého je voda z lesothských riek odvádzaná tunelmi cez vodnú elektrárňu do JAR. Akékoľvek náklady na výstavbu poniesie JAR, pričom celkové náklady sú odhadované na 12 mld. randov.

Poľnohospodárska produkcia je kolísavá, pričom krajinu pravidelne sužujú obdobia sucha a vláda je odkázaná na medzinárodnú pomoc. Lesotho nie je v produkcii potravín sebestačné. Len 16% rozlohy krajiny sa dá kultivovať, pričom rozloha využiteľnej pôdy postupne klesá eróziou vyvolanou populačným tlakom a prílišným spásaním pasienkov. Napriek tomu, že poľnohospodárstvo pokrýva len cca 15% HDP krajiny (v roku 1973 to bolo 50%), zostáva tento sektor aj naďalej jedným z najdôležitejších zdrojov obživy pre väčšinu domácností. Odhaduje sa, že až 80% populácie je do istého stupňa závislých na vlastnej produkcii jedla a 46% je plne závislých na samozásobiteľskom farmárení. Hlavnou pestovanou plodinou zostáva kukurica. Vláda sa snaží o zavedenie modernejších spôsobov obrábania pôdy a zavádzanie pestovania plodín významnejších z hľadiska exportu.

Ťažobný priemysel utrpel ranu po masívnom zatvorení diamantových baní v roku 1983, ktoré sa však v súčasnosti opätovne otvárajú a obnovujú svoju ťažbu. Príjem z predaja vyvezených diamantov sa stáva jednou z dôležitých položiek štátneho rozpočtu.

Najcitlivejším a zároveň najdôležitejším hospodárskym sektorom Lesotha je **textilný priemysel**, ktorý po ťažobnom priemysle (vrátane robotníkov pracujúcich v JAR) spolu so štátnou správou zamestnáva najviac praceschopného obyvateľstva. Textilný priemysel zaznamenal dramatický rast v roku 2000, kedy Lesotho pristúpilo k spolupráci s vládou USA pod záštitou AGOA. Na základe AGOA má produkcia lesothského textilného odvetvia slobodný prístup na americké trhy (0% dovozná daň) a Lesotho má zároveň možnosť získavať látky od najvýhodnejšieho dodávateľa bez ohľadu na pôvod. Lesotho sa vďaka AGOA stalo (a naďalej zostáva) najväčším dodávateľom šatstva pre USA zo subsaharskej Afriky – aktuálne celkom 27% celkového vývozu šatstva do USA zo subsaharskej Afriky pochádza práve z Lesotha.

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

- OSN a jej agentúry (UNCTAD, UNESCO a pod.)
- Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj (IBRD)
- Medzinárodný menový fond (IMF)
- Svetová obchodná organizácia (WTO)
- Hnutie nezúčastnených (NAM)
- Africká únia (AU)
- Africká rozvojová banka (AfDB)
- Juhoafrické rozvojové spoločenstvo (SADC)
- Juhoafrická colná únia (SACU)

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

V oblasti podpory vývozu lesothského tovaru a podpory prílivu zahraničných investícií pôsobí **Ministerstvo obchodu a priemyslu, družstiev a marketingu**. V oblasti noriem a štandardov nemá Lesotho vlastný úrad, ale využíva juhoafrický **South African Bureau of Standards** (SABS).

Podmienky založenia spoločnosti alebo pobočky zahraničnej spoločnosti v Lesothe:

Postup pri založení spoločnosti v Lesothe je nasledovný:

1. Využitie služieb registrovaného advokáta, ktorý pripraví všetky potrebné dokumenty a zaregistruje sídlo spoločnosti na Deeds úrade.
2. Nájomná zmluva vrátane zaplateného kolkovného;
3. Vykonanie inšpekcie verejného zdravia inšpektorom mestskej rady;
4. Žiadosť o výrobnú alebo obchodnú licenciu a registrácia na daň na ministerstve priemyslu a obchodu;
5. Otvorenie bankového účtu a úhrada požadovaného počiatočného kapitálu v banke.
6. Uzavretie poisťnej zmluvy;
7. Žiadosť o poštovú adresu (P.O.Box).

Na lesothskom ministerstve priemyslu a obchodu bolo zriadené kontaktné miesto, tzv. one-stop shop s kontaktnými telefónnymi číslami: +266/223 10893, +266/223 266 47, e-mail kontaktnej osoby: khitsanet@gmail.com

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Pre vstup zahraničných investorov na lesothský trh nie sú stanovené zvláštne podmienky. Lesotho je obchodne, daňovo a finančne priateľským prostredím. Existujú isté finančné stimuly pre výrobné podniky vrátane:

- voľného prístupu k devízam;
- proexportnej politiky;
- poskytnutia dlhodobých úverov.

c) Verejné obstarávanie

Oblasť verejného obstarávania spravuje **Central Tender Board**, nezávislý štatutárny orgán, spadajúci pod Ministerstvo financií, ktorý zverejňuje tendre, zhromažďuje ponuky a schvaľuje výsledky výberového konania.

d) Zmluvná základňa

SR neuzatvorila s Lesothom doposiaľ žiadne zmluvné dokumenty.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície

Prílev zahraničných investícií do Lesotha podporuje štátna agentúra [Lesotho National Development Corporation](#) (LNDC).

Lesotho je veľmi otvorené priamym zahraničným investíciám (PZI). Celková výška PZI v Lesotho je 569 mil. eur. Za posledných päť rokov bolo v prilákaní investícií do krajiny Lesotho úspešnejšie ako väčšina ostatných menej rozvinutých krajín - predovšetkým v oblasti proexportných investícií. Lesotho nemá žiadny zákon špecificky sa zaoberajúci zahraničnými investíciami, ale aplikuje liberálnu a nediskriminačnú politiku voči zahraničným investorom. Jediné reštriktívne opatrenie pre zahraničných investorov je v oblasti malého podnikania s menej ako desiatimi zamestnancami, ktoré je určené len pre občanov Lesotha. Podľa ústavy cudzinci nemôžu v Lesotho vlastniť pôdu - iba lesothskí občania a firmy s majoritným lesothským kapitálom. Zahraniční investori si môžu pôdu iba prenajať na určitú dobu (väčšinou 30 rokov). Devízové prevody vyžadujú povolenie centrálnej banky, ale vo všeobecnosti nie je problém prevádzať prostriedky do zahraničia. Zahraniční investori v odevnom priemysle vytvorili nové pracovné miesta (cca 45 tis.), najmä pre ženy, a prispeli tak k zníženiu chudoby. Najväčšia zahraničná investícia sa odhaduje na zhruba 90 mil. USD taiwanskou spoločnosťou NienHsing Group. Zahraničné firmy sa sústredia najmä na investície do odevného priemyslu, ako sú napríklad pletené oblečenie a džínsy. Zahraničné pobočky tiež investujú menšie čiastky do obuvníckeho priemyslu, elektrických výrobkov, elektroniky, spracovania potravín a tiež výroby plastov a dáždnikov.

b) Energetická politika krajiny

- Elektrina je v Lesotho dodávaná predovšetkým prostredníctvom **Lesotho Electricity Company (LEC)**. Lesotho je súčasťou Southern Africa Power Pool, ktorý spája jednotlivé elektrárne v regióne. Lesotho je krajinou bohatou na vodné zdroje, kde vodné elektrárne pokrývajú väčšinu lesothskej spotreby energie (**62,5%**). Zvyšná časť energie je dovážaná z JAR, od štátneho monopolu Eskom a z Mozambiku, z Electricidade de Mozambique.
- Dopyt po elektrine najmä v zimných mesiacoch je **120 MW**.
- Celková nainštalovaná kapacita v Lesotho je **72 MW** a skladá sa zo štyroch malých a jednej veľkej vodnej elektrárne (Muela Hydropower Plant). Energetický potenciál Lesotha generovaný z vodných zdrojov je až 450 MW. Potenciál z veterných elektrární predstavuje tiež niekoľko stoviek MW.
- Priemerná miera elektrifikácie v Lesotho je **16%**. Zlepšif prístup k elektrickej energii najmä v rurálnych oblastiach (miera elektrifikácie v urbanizovaných častiach je **44%**, kým v rurálnych častiach len 6%) zostáva pre Lesotho naďalej veľkou výzvou. Solárna energia má tiež relatívne dobrý potenciál v Lesotho, doposiaľ bolo implementovaných zopár solárnych projektov financovaných Svetovou bankou a UNDP.
- Energetický priemysel sa podieľa na tvorbe HDP **10%**-ami, pričom tvorí pracovné miesta približne pre 0,1% populácie. Spotreba energie v Lesotho rastie ročne rýchlosťou až približne **9%**.

Podiel na celkovej výrobe elektrickej energie (v percentách):

	2014
Tepelné elektrárne	0%
Jadrové elektrárne	0%

Obnoviteľné zdroje energie - hydro	100%
------------------------------------	------

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

Dovoz tovaru z krajín mimo Juhoafrickej colnej únie (SACU) podlieha spoločnému vonkajšiemu tarifnému režimu (Common External Tariff), pričom rovnaké tarify sa vyberajú v rámci celej SACU a sú prerozdelené medzi členské štáty SACU podľa ich ekonomickej sily. Clá a spotrebné dane v rámci SACU sú na určité výrobky stanovené JAR s platnosťou pre všetky členské krajiny a zodpovedajú tak skôr požiadavkám JAR. Od roku 2003 sa pri dovoze uplatňuje 14 percentná daň. Dovoza musí byť registrovaný na Ministerstve obchodu a priemyslu Lesotha, aby mohol žiadať o dovozné povolenie. Všetky dovozy mimo krajín SACU musia mať dovozné povolenie.

Zóny voľného obchodu

V súčasnosti je Lesotho signatárom týchto mnohostranných preferenčných dohôd:

- **Juhoafrická colná únia** (Southern African Customs Union) - Botswana, JAR, Lesotho, Namíbie, Svazijsko. Obchod nepodlieha colnému konaniu, ani v štatistikách nie je vedený ako zahraničný obchod, platí as iba DPH.
- **Juhoafrické rozvojové spoločenstvo** (South African Development Community) - jedná sa o oblasť voľného obchodu.

Lesotho je tiež súčasťou dohôd poskytujúcich nerekipročné preferenčné zaobchádzanie na dovoz tovaru z rozvojových krajín do EÚ a USA, a to:

- **AGOA** (African Growth and Opportunity Act) – preferenčný režim na dovoz do USA, ktorý je v oblasti obchodu s textilom uplatňovaný medzi Lesothom a USA.
- **EPA** (Economic Partnership Agreement) - Desať rokov trvajúce rokovania o dohode o ekonomickom partnerstve (EPA) medzi EÚ a JAR, Botswanou, Namíbiou, Svazijskom, Lesothom a Mozambikom boli napokon úspešne ukončené v Pretórii 15. júla 2014. EPA umožní daným krajinám Juhoafrického rozvojového spoločenstva lepší a jednoduchší prístup komodít na trhy EÚ. EPA by mala vstúpiť do platnosti do konca roka 2015.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Lesothský export sa v roku 2014 pohyboval na úrovni 758,9 milióna eur a import sa pohyboval na úrovni 1,731 miliardy eur. Obrat bol teda v hodnote 2,49 miliardy eur, pričom Lesotho vykázalo aktívnu obchodnú bilanciu vo výške 972,1 miliónov eur.

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

Najdôležitejšie vývozné položky Lesotha v roku 2014 boli odevy a obuv, vlna, mohér, potraviny a živé zvieratá, elektriny, voda a diamanty.

V dovoze dominovali potraviny, stavebné materiály, automobily, stroje a zariadenia, lieky a ropné produkty.

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

Najvýznamnejším obchodným partnerom Lesotha je jednoznačne **Južná Afrika**. Lesothský vývoz smeruje najmä do JAR, Veľkej Británie, USA a Francúzska. Dovoz prichádza z JAR, Indie, USA a Nemecka.

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných päť rokov (vývoz/dovoz)

Obchodné vzťahy medzi SR a Lesothom sú relatívne slabo rozvinuté, avšak obchodná výmena medzi SR a Lesothom je vyššia ako medzi SR a Svazijskom, Botswanou, Malawi, Namíbiou, Zambiou či Zimbabwe. Na rozdiel od väčšiny ostatných krajín subsaharskej Afriky, SR vykazuje v obchodnom styku s Lesothom pasívnu obchodnú bilanciu. Lesotho do SR vyváža predovšetkým výrobky textilného a odevného priemyslu. Lesotho ponúka možnosť spolupráce naprieč všetkými odvetvami hospodárstva.

Vzájomná obchodná výmena medzi Lesothom a SR v tis. EUR (podľa štatistík MH SR):

ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015 jan-máj
SR Dovoz	2 270	2 118	2 363	2 518	2 813	1 279
SR Vývoz	6	36	0	4	0	0
Obrat	2 276	2 154	2 363	2 522	2 813	1 279
Bilancia	-2 264	-2 082	- 2 363	- 2514	-2 813	-1 279

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Vzhľadom na geografickú vzdialenosť trhu je vhodné pri vývoze slovenského tovaru do Lesotha využívať miestnych alebo juhoafrických zástupcov, prípadne podľa charakteru predmetného tovaru distribútorov. Pri nových kontaktoch sa odporúča opatrnosť pri voľbe platobných podmienok (napr. akreditív potvrdený renomovanou bankou). Platobný styk prebieha vo voľne zameniteľných menách (možno používať USD, EUR a GBP). Obchodná etika je na dobrej úrovni. V rámci afrického regiónu je Lesotho hodnotené ako krajina s menšími rizikami.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

Významnejšiu príležitosť predstavuje slovenský **export poľnohospodárskych strojov** a zariadení a **investície do rozvoja infraštruktúry**, vrátane energetickej infraštruktúry. Pre slovenských exportérov by mohla byť zaujímavá **dodávka zariadení** (napr. ratraky, snežné delá a pod.) **pre lesothské lyžiarske stredisko** Afriski (jedno z veľmi mála lyžiarskych stredísk v Afrike), prípadne investície slovenských podnikateľov do rozvoja cestovného ruchu v tomto stredisku (napr. ubytovacie a stravovacie zariadenia). Okrem tovarovej výmeny SR môže Lesotho ponúknuť slovenským odborníkov a inžinierov, ktorí majú skúsenosti a potrebný know-

how v oblasti **vodného manažmentu**, výstavby malých vodných elektrární a ťažobného priemyslu.

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Marketing a reklama sú jedným zo základných predpokladov úspechu na trhu. V tejto oblasti pôsobí niekoľko špecializovaných firiem a asociácií, ktoré vedia poskytnúť servis na dobrej úrovni. Úspešné uvedenie nového výrobku na lesothský trh znamená účinne využiť kvalitný prieskum trhu. Propagačné materiály musia byť v angličtine.

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Podnebie: Najteplejšie mesiace sú november až február (leto) s priemernými maximálnymi dennými teplotami 20 až 30 stupňov Celzia. Priemerné minimálne zimné teploty (jún až august) môžu poklesnúť až na -6 stupňov Celzia. Leto je daždivé, najmenej zrážok je v zime.

Zdravotné riziká: V Lesothe sa nevyskytuje malária.

Časový posun: +2 hod oproti GMT, od marca do septembra je „zimný“ čas, tj. +1 hod oproti GMT.

Medzinárodná predvoľba: +266